

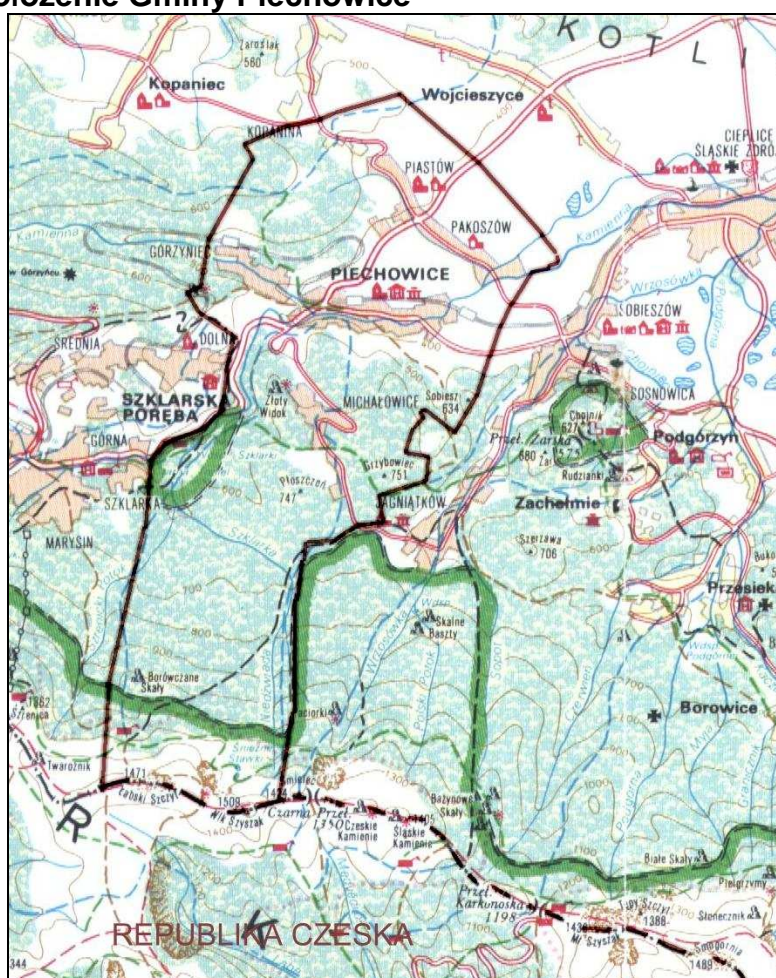
1.1. Gmina Miejska Piechowice

1.1.1. Atrakcyjność turystyczna regionu

1.1.1.1. Położenie Subregionu – ogólna charakterystyka na tle województwa

Gmina położona jest w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego, w dolinie rzeki Kamienna i Mała Kamienna obejmując również fragmenty Przedgórze i szczytowych partii Karkonoszy, a także wschodnią część Grzbietu Kamienickiego Gór Izerskich. Tworzy ona jednostkę administracyjną - gminę, a równocześnie miasto - będące zespołem osadniczym złożonym z pięciu głównych układów: Piechowice - Centrum, Piastów, Pakoszów, Górzyniec i Michałowice.

Rysunek 1. Położenie Gminy Piechowice

Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Piechowice

W generalnych zarysach urbanizacja rozwinęła się tu w formie zbliżonej do układu pasmowego o długości około 5 km. Przebieg głównych osi tego pasma nawiązuje do kierunku dolin rzeki Kamiennej i Małej Kamiennej. Osiedla Piastów i Pakoszów są typowymi ulicówkami o rolniczym charakterze wykształconymi wzdłuż drogi powiatowej nr 2763D, natomiast o charakterze Górzynca i Michałowic stanowi kameralny klimat osady położonej pośród lasów.

Układ zagospodarowania Piechowic odzwierciedla struktura użytkowania gruntów w 2004 roku. Zwraca uwagę bardzo wysoki udział terenów leśnych (66,5%), tereny rolne stanowią zaś 23,0% ogólnej powierzchni miasta. Tylko 8,2% obszaru miasta stanowią tereny zurbanizowane.

1.1.1.2. Walory turystyczne

1.1.1.2.1. Walory wypoczynkowe

Zgodnie z definicją, za walory wypoczynkowe przyjmuje się takie uwarunkowania środowiska naturalnego, które umożliwiają powrót do zdrowia oraz regenerację sił fizycznych i psychicznych.

Położenie gminy Piechowice oraz jej uwarunkowania społeczno – gospodarcze doskonale umożliwiają gminie pełnienie ww. warunków.

1.1.1.2.2. Walory krajoznawcze

Teren miasta Piechowice należy do makroregionu Sudety Zachodnie (332.3). W granicach miasta występują trzy mezoregiony: Kotlina Jeleniogórska (332.36), Karkonosze (332.37) oraz wschodni fragment Gór Izerskich (332.34).

Obszar miasta obejmuje fragment Karkonoszy, wraz z ich głównym grzbieciem, dno Kotliny Jeleniogórskiej oraz niewielki fragment Grzbietów Kamienickiego i Wysokiego Gór Izerskich (rejon Górzyńca i Piastowa). Południowe granice Piechowic sięgają aż po Główny Grzbiet Karkonoszy. W obrębie gminy wznosi się on na wysokość 1400 ÷ 1500m n.p.m. i obejmuje kulminacje Wielkiego Szyszaka (1509 m n.p.m.), Łabskiego Szczytu (1469 m n.p.m.) i Śmielca (1423 m n.p.m.).

Stoki Głównego Grzbietu Karkonoszy opadają na północ ku obniżeniu zwanym Karkonoskim Padołem Śródgórskim, a następnie wznoszą się ponownie tworząc Pogórze Karkonoszy osiągające kulminacje w Drewniaku (672 m n.p.m.), Piechowickiej Górze (605 m n.p.m.), Młynniku (689 m n.p.m.), Płoszczaniu (747 m n.p.m.), Sobieszu (633 m n.p.m.) i najwyższym szczycie w tej części Pogórza – Grzybowcu (751 m n.p.m.). Północno zachodnią granicę Karkonoszy i zachodnią granicę Pogórza wyznacza dolina Kamiennej, która oddziela ten region od Gór Izerskich. Granicę północną stanowi natomiast wyraźna krawędź morfologiczna ciągnąca się od przełomu Kamiennej do Kotliny Jeleniogórskiej w kierunku Jeleniej Góry i dalej na wschód. Dno Kotliny Jeleniogórskiej, w części objętej granicami gminy cechuje się monotonną, równinną rzeźbą i wysokościami w granicach 350 ÷ 380 m n.p.m.

Wysoki Grzbiet Izerski w obrębie Piechowic obniża się od Czarnej Góry (965 m n.p.m.), poprzez Zakręt Śmierci (804 m n.p.m.) do Zbójeckich Skał (686 m n.p.m.) i dalej grzędą z licznymi wychodniami hornfelsów schodzi do doliny Kamiennej. Jego ostatnią kulminacją jest Góra Piaskowa (475 m n.p.m.) położona w widłach między rzekami Kamienną i Małą Kamienną. Grzbiet Kamienicki osiąga na terenie gminy swoją kulminację w górze Ciemniak (703 m n.p.m.), na którego północno- wschodnim zboczu wyłaniają się malownicze Bobrowe Skały.

Centralną osią morfologiczną miasta jest erozyjno - denudacyjna równina rzeki Kamiennej, początkowo szerokiej (około 1200 m), zwężającej się w formie klina ku południowemu zachodowi aż do śmiałego przełomu rzeki, który oddziela Góry Izerskie od Karkonoszy. W Górzyńcu osią taką jest ponadto dolina Małej Kamiennej.

W karkonoskiej części miasta występują liczne, wąskie i głęboko wcięte w podłoże doliny mniejszych cieków górskich, będących dopływami Kamiennej.

Występujące na terenie liczne skałki są jednym z rezultatów selektywnego i głębokiego wietrzenia granitu. Występują one zarówno w strefie wierzchołków wzniesień, w obrębie wierzchowiny Karkonoszy, jak też na zboczach górskich. W położeniu zboczym obserwuje się je szczególnie często w strefie załomów wypukłych - ponad stromo nachylonymi odcinkami stoku. Często są także w strefie kontaktu den dolinnych z powierzchniami stokowymi. W głównym grzbiecie Karkonoszy wystają one ponad ich wyrównaną wierzchowinę, tworząc lokalne kulminacje. Należą do nich Kukułcze Skały i Borówczane Skały. Najbardziej charakterystycznym elementem rzeźby na obszarze Piechowic są Śnieżne Kotły. Są to dwa polodowcowe kotły wcinające się w zachodnie zbocze Wielkiego Szyszaka i północno - zachodnie zbocze Łabskiego Szczytu. Dno kotłów z dwoma polodowcowymi stawkami leży na wysokości 1175÷1240 m, a górna ich krawędź sięga 1480 m n.p.m. Rozdzielone skalistą grzędą i porozcinane żlebami stanowią jeden z najpiękniejszych widokowo fragmentów Karkonoszy. Ale ponadto, są także najciekawszym botanicznie rejonem Karkonoszy – występuje tu wiele unikatowych zespołów roślinności. Charakteryzują się też najbogatszą w Karkonoszach fauną.

Granity odsłaniające się w formie wychodni lub ostańców w licznych miejscach na stokach wzgórz często urozmaicone są formami kociołków wietrzeniowych. Szczególnie malownicze formy przyjmują one na górze Drewniak i jej północno-zachodnim wierzchołku, zwanym „Złotym Widokiem”. Wychodnie te zostały objęte ochroną w formie pomnika przyrody nieożywionej „Złoty Widok”.

Formy skalne terenu miasta stanowią znaczną atrakcję turystyczną oraz mają dużą wartość dydaktyczną. Liczne z nich są dobrymi punktami widokowymi (Bobrowe Skały), inne mają krajobraz przesłonięty lasem. Tylko do części z nich istnieją turystyczne szlaki dojściowe (Zbójeckie Skały, Kukułcze Skały, Bobrowe Skały). Stanowią one wtedy atrakcję krajobrazową, gdyż są dobrze widoczne z tych szlaków.

Dziesiąta część miasta (508,03 ha) leży na obszarze Karkonoskiego Parku Narodowego. Powierzchnia Parku wynosiła 5580,47 ha, w tym 5563,25 ha znajduje się w zarządzie Parku. Zatem, na terenie miasta Piechowice znajduje się 9% obszaru Parku, w tym jego enklawa „Wodospad Szklarki”. Wokół Parku utworzono strefę ochronną (otulinę) o powierzchni 11 265 ha. W otulinie Parku znajdują się tereny otaczające Michałowice oraz położone na południe od centrum Piechowic – jej granica przebiega tutaj mniej więcej wzdłuż granicy lasu.

Zgodnie z projektem rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie planu ochrony Karkonoskiego Parku Narodowego, obszary Parku objęte są ochroną ścisłą (1726,1 ha), częściową (3829,6 ha) lub krajobrazową (24,7 ha). Obszary ochrony ścisłej w obrębie Piechowic obejmują wierzchowinową część grzbietu Karkonoszy ze Śmielcem i Wielkim Szyszakiem, Łabskim Szczytem oraz Śnieżnymi Kotłami.

Karkonoski Park Narodowy posiada dobrze wykształcone piętra roślinne: piętro pogórza (do 500 m n.p.m.), piętro regła dolnego (do 1000 m n.p.m.), piętro regła górnego (do 1250 m n.p.m.), piętro subalpejskie (do 1450 m n.p.m.) i piętro alpejskie (powyżej 1450 m n.p.m.). Lasami charakterystycznymi dla piętra regła dolnego są buczyny: kwaśna buczyna górską i żyzna buczyna sudecka. W przeszłości buczyny były najbardziej rozpowszechnionymi zbiorowiskami leśnymi Karkonoszy. Obecnie zajmują zaledwie około 5% powierzchni leśnej parku. Regiel górny to ubogie przyrodniczo świerczyny. Piętro subalpejskie jest najbogatszym florystycznie i najbardziej zróżnicowanym pod względem zbiorowisk roślinnych fragmentem

Karkonoszy. Dominują w nim zarośla kosodrzewiny. Elementem charakterystycznym dla Karkonoszy jest roślinność źródliskowa i torfowiskowa.

Do obiektów zabytkowych w gminie Piechowice wpisały się:

- Neoromański Kościół parafialny z lat 1909-1911, który posiada kompletne wyposażenie neoromańskie i eklektyczne z początku XX w. (Piechowice, ul. Żymierskiego 40)
- Kościół filialny Bożego Ciała, gotycko-barokowy, wzmiankowany w 1399r., wzniesiony w początkach XVI w., przebudowany w XVII w., remontowany w 1827 i 1960r. We wnętrzu znajduje się późnogotyckie sakramentarium przyściennie, kamienna chrzcielnica oraz późnorennesansowe-pochodzące z około 1602r.- ambona i stalle. (Piechowice - osiedle Piastów).
- Dworzec PKP.
- Pakoszów, pałac stan dobry, będący w prywatnych rękach,
- Piechowice, budynek ul. Boczna 8, stan zachowania - średni.
- Piechowice - budynek "Uroczysko", w złym stanie (obecnie właściciel prywatny przekształcił budynek na dom wczasowy odremontowany),
- Park w Pakoszowie wokół pałacu - XIXw., będący własnością prywatną, zaniedbany.
- cmentarz przykościelny w Piastowie – z 2. poł. XIX w., stan dostateczny.

W gminie organizowane są imprezy cykliczne, które stanowią potencjał turystyczny. Należą do nich:

- Bike Maraton – impreza ma zasięg ogólnopolski, ponad X edycji w wybranych miastach Polski (sierpień)
- Pętla Karkonosko – Izerska Cezarego Zamany – w Piechowicach zawsze w lipcu

Do imprez o zasięgu regionalnym należą:

- Kryształowy weekend, odbywający się w czerwcu,
- Śniegobawa,
- Rajd Działwy Szkolnej „Piechotka” – do tej pory odbyło się 24 edycji, imprezy odbywają się na przełomie maja i czerwca,
- Otwarte Mistrzostwa w Kolarstwie Górskim Piechowic – związana jest z promocją gminy i projektem „Rowerowa Kraina”.
- Otwarte Mistrzostwa Karkonoszy w Nordic Walking.

Do imprez o zasięgu gminnym należą:

- Impreza rowerowa – Amatorski Rajd Rowerowy – odbywający się zawsze w maju,
- Polska Biega, impreza odbywa się w maju,
- Trio Basket,
- Kiermasz Baby Wielkanocnej.

1.1.1.2.3. Walory specjalistyczne

Piechowice są atrakcyjnym miejscem dla uprawiania różnych form turystyki. Wielce atrakcyjnie turystycznie są także pobliskie gminy, a mianowicie: Jelenia Góra, Szklarska Poręba oraz Podgórzyn.

Zróżnicowane ukształtowanie obszaru miasta sprzyja także uprawianiu turystyki pieszej. Przez obszar gminy przebiega 6 znakowanych szlaków turystycznych

o różnych stopniach trudności przejścia oraz ścieżka edukacyjno-przyrodnicza „Cicha Dolina” Lasów Państwowych. Na trasach szlaków turystycznych znajduje się wiele interesujących obiektów przyrodniczych (m.in. wodospad Szklarki, Zbójeckie Skały, Bobrowe Skały, Cicha Dolina, Śnieżne Kotły).

W regionie jest już kilkaset kilometrów oznakowanych szlaków rowerowych. Wśród nich jest rowerowa obwodnica Jeleniej Góry (120 km) oraz magistrała rowerowa ER-6 „Dolina Bobru” o długości 130 km. Ponadto, w ostatnich latach otworzono magistrałę ER-2 „Liczyrzepa” z niemieckiego Zittau, przez czeski Frydlant do Czerniawy i dalej do Chełmska Śląskiego, która w obrębie Piechowic prowadzi Drogą pod Regłami. Powstała także obwodnica Kamiennicko-Izerska, obwodnica Rudawska i mała obwodnica Kowar. Wszystkie one, bezpośrednio lub przez liczne łączniki są powiązane z Piechowicami.

W gminie jest możliwość uprawiania wspinaczki skałkowej – do tego sportu dostosowane są Bobrowe Skały.

1.1.1.3. Stan środowiska naturalnego

Obszar Piechowic nie stanowi wyodrębnionej i samodzielnej jednostki przyrodniczej, ale funkcjonuje dzięki licznym powiązaniom z otaczającymi go elementami przyrodniczymi tworząc spójny system. Podstawowe znaczenie w systemie przyrodniczym mają obszary węzłowe, będące źródłem zasilania w wartości przyrodnicze istotnym w skali całej Polski. W rejonie opracowania elementami takimi są:

- Karkonosko - Izerski Obszar Węzłowy. Teren ten obejmuje Karkonoski Park Narodowy wraz z jego otuliną oraz kompleksy leśne porastające zbocza grzbietów: Kamiennickiego i Głównego Gór Izerskich wraz z rozdzielającą je doliną rzeki Mała Kamienna. Ma on istotne znaczenie klimatyczne (klimatotwórcze działanie lasów, terenów podmokłych i grzbietów górskich), hydrologiczne (obszary źródliskowe wielu potoków) oraz biologiczne (ostoje zwierzyzny, drzewostany nasienne, rezerваты przyrody) – patrz rozdział walory krajoznawcze.
- Obszar Węzłowy Gór i Pogórza Kaczawskiego. W skład tego obszaru wchodzi między innymi Rudawski Park Krajobrazowy, który jest stosunkowo młodym obszarem chronionym, gdyż utworzono go w 1989 roku. Wraz z otuliną obejmuje on powierzchnię 13 416 ha. Głównymi walorami tego obszaru są: różnorodność budowy geologicznej, bogactwo form powierzchni terenu, cenne elementy przyrody nieożywionej (przełomowe doliny, odsłonięcia i profile geologiczne, skałki) oraz bogactwo szaty roślinnej.

WODY:

Grunty pod wodami płynącymi i stojącymi zajmują 32 ha. Przez obszar Piechowic przepływa 14 nazwanych rzek i potoków, które w całości należą do lewobrzeżnego dorzecza Odry. Główną rzeką w mieście jest Kamienna. W obrębie terenu objętego opracowaniem do Kamiennej dopływa z jej lewej strony potok Mała Kamienna oraz potok Piastówka, z prawej natomiast rzeka Szklarka ze swymi licznymi dopływami oraz niewielkie górskie potoki: Rudnik, Czarna Płuczka, Michałowicki Potok,

Piekielnik i Cichy Potok. Wszystkie one posiadają górski charakter i w związku z tym bardzo nierównomierny w czasie przepływ wód.

Korytarze związane z dolinami rzek stwarzają dobre warunki dla przemieszczania się wielu gatunków zwierząt i roślin. Doliny rzeczne stanowią też naturalne kanały ruchów powietrza, a więc spełniają one też funkcje klimatyczne. Z natury swej, są to też korytarze hydrologiczne. Korytarz ekologiczny związany z Kamienną i jej biologiczną obudową ma szczególne znaczenie, wraz z korytarzem Bobru i Kwisy łączy on bowiem Karkonosko - Izerski Obszar Węzłowy z obszarem węzłowym Borów Dolnośląskich.

Oprócz opisanego wyżej rusztu ekologicznego o znaczeniu ponadlokalnym, w obrębie samych Piechowic wskazać by należało wiele wartościowych obszarów, które jako lokalne biocentra stanowiące jego sięgacze powinny utworzyć system przyrodniczy miasta. Z ważniejszych obszarów (oprócz wskazanych już wyżej) należałoby wymienić suchy zbiornik przeciwpowodziowy w Pakoszowie, tereny rolne na zachód od linii kolejowej oraz źródlika Rudnika w Michałowicach.

System przyrodniczy Piechowic jest aktualnie dobrze rozpoznany w ramach opracowań ekofizjograficznych wykonanych dla centrum miasta, Górzyńca i Michałowic.

FLORA:

Podczas wykonanej w 1999 roku dla obszaru miasta (poza terenem Karkonoskiego Parku Narodowego) inwentaryzacji przyrodniczych stwierdzono obecność 20 chronionych gatunków roślin występujących na 128 stanowiskach. Znaleziono wśród nich 15 gatunków podlegających ochronie całkowitej oraz 5 podlegających ochronie częściowej.

W centralnej części miasta Piechowic przy ul. Żymierskiego rośnie 700-letni cis objęty ochroną jako pomnik przyrody. Na pograniczu miasta znajduje się także Rezerwat przyrody Krokusy w Górzyńcu utworzony w 1962 roku w celu zachowania dla potrzeb nauki i dydaktyki, prawdopodobnie naturalnego stanowiska szafrana, znanego już w roku 1811. Rezerwat ten ma bardzo duże znaczenie w krajowym systemie ochrony przyrody. Chroni izolowane, jedyne poza Tatrami i ich przedpołem, stanowisko tego gatunku w Polsce.

FAUNA:

W badaniach inwentaryzacyjnych prowadzonych na terenie Piechowic stwierdzono występowanie 33 gatunków ssaków. Należą one do 5 rzędów: owadożerne (rodziny: jeżowate, kretowane, ryjówkowate), gryzoni (wiewiórkowate, popielicowate, nornikowate, myszowate), zającokształtnych (zajacowate), drapieżnych (psowate, łasicowate) i parzystokopytnych (jeleniowate, krętorogie).

Stosunkowo wysokie położenie i ostry klimat nie sprzyja występowaniu nietoperzy, jednak sztolnie w Cichej Dolinie doskonale nadają się na stanowiska zimowe. Sztolnie w Cichej Dolinie należą do najcenniejszych stanowisk zimowych nietoperzy w Sudetach Zachodnich.

Bogactwo siedlisk na terenie miasta (wody, lasy, zakrzaczenia oraz tereny zabudowane) sprzyja dużej różnorodności awifauny.

Najliczniej reprezentowane są gatunki ptaków występujące w strefie pogórza i regła dolnego. Stwierdzono tutaj występowanie 48 gatunków, z których za najciekawsze należy uznać cietrzewia, jarząbka, sóweczkę, włochatkę, orzechówkę, czeczotkę i krzyżodzioba świerkowego. Z lasami i zadrzewieniami liściastymi (buczyny w Cichej Dolinie, nad Szklarką oraz w Michałowicach) związane są

44 gatunki lęgowe. Na terenach otwartych gminy występuje 12 gatunków ptaków, wśród których na uwagę zasługują stanowiska przepiórki, derkacza i świerszczyka. Gatunki ptaków występujące na terenach zabudowanych w obrębie Piechowic (23 gatunki) należą do najbardziej pospolitych, i to one kształtują wyobrażenie o awifaunie przeciętnego mieszkańca miasta: sierpówka, jeżyk, wróbel, kopciuszek, zięba, jaskółka oknówka, kos, szpak, sroka, pokrzewka czarnołbista, pliszka siwa czy sikory bogatka i modraszka. Gatunki środowisk wodnych i podmokłych reprezentowane są tutaj najpowszechniej przez krzyżówkę oraz ptaki górskich wód: pliszkę górską i pluszcza.

Za najciekawsze pod względem ornitologicznym obszary na terenie Piechowic uznaje się: buczynę w Cichej Dolinie (siniak, muchołówka mała), buczynę przy Szklarce (siniak, muchołówka mała), dolina rzeki Kamienna (pluszcz, pliszka górską) oraz teren KPN. Na terenie Karkonoskiego Parku Narodowego, którego 9% powierzchni leży w obrębie Piechowic występuje 181 chronionych gatunków ptaków, z których 11 wpisanych jest do Polskiej czerwonej księgi zwierząt.

Wszystkie gatunki płazów i gadów w naszym kraju są objęte ochroną. Herpetofauna na terenie Piechowic jest stosunkowo uboga, co spowodowane jest brakiem odpowiednich siedlisk i miejsc rozrodu dla płazów i gadów. Występują tu gatunki nizinne o szerokim rozmieszczeniu na terenie Polski (płazy: traszka zwyczajna, ropucha szara, żaba wodna, żaba trawna, żaba moczarowa; gady: jaszczurka zwinną, jaszczurka żyworodna, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata). Wyjątkiem są dwa gatunki górskie: traszka górską i salamandra plamista. Ten ostatni jest jednym z najrzadszych płazów występujących w Polsce. Stanowisko tego gatunku udokumentowano w Górzyńcu, w lesie świerkowym przy rzece Małej Kamiennej. W strumieniu przepływającym przez las i położoną przy nim łąkę obserwowano liczne larwy tego gatunku. Teren ten zaliczyć należy do obszarów szczególnie cennych i godnych objęcia ochroną nawet w formie rezerwatu przyrody.

Rybobitan strumieni i rzek na terenie gminy Piechowice jest wyjątkowo ubogi, zarówno pod względem składu gatunkowego, jak i liczby ryb. W Kamiennej stwierdzono obecność nielicznych pstrągów na odcinku w granicach gminy. Są tu zarówno osobniki dorosłe, jak i młodociane, co wskazuje na to, że po reemigracji z dolnego biegu pstrągi potokowe zdołały się już dostosować do panujących w rzece warunków i przystępują do rozrodu.

Ubóstwo ichtiofauny w rzekach obszaru opracowania wynika z faktu, że płyną one przez skaliste, słabo zbuforowane podłoże, oraz niskiego pH, które w przeszłości często przekraczało graniczną nawet dla stosunkowo odpornych pstrągów wartość pH = 4.

Rzeka Kamienna na całym swoim miejskim odcinku stanowi obręb ochronny. Jest to pierwszy krok w kierunku odnowienia życia w tej rzece. Najważniejszym warunkiem jest jednak utrzymanie czystości wody rzeki (szczególnie kwasowości). W drugiej fazie można przystąpić do reintrodukcji mały - skójki perłorodnej, gdyż charakter Kamiennej jest zbliżony do naturalnych siedlisk tego gatunku.

Jak wcześniej wspomniano w Piechowicach występują następujące obszary i obiekty objęte ochroną prawną:

- Karkonoski Park Narodowy z rezerwatem ścisłym wyznaczonym dla najwyższych partii Karkonoszy,
- otulina Karkonoskiego Parku Narodowego,
- lasy ochronne – status ten dotyczy wszystkich lasów państwowych w granicach miasta,

- pomniki przyrody (10 obiektów, w tym 2 objęte wnioskiem wykreślenie z rejestru ze względu na zły stan zdrowotny),
- założenie pałacowo – parkowe w Pakoszowie,
- cmentarz przykościelny w Piastowie,
- kompleksy gleb chronionych.

Ponadto miasto położone jest w całości w obrębie terenów wchodzących w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu Karkonosze – Góry Izerskie, który wskutek zmian legislacyjnych przestał być obowiązującą formą ochrony.

W Piechowicach nie występują obiekty szczególnie szkodliwe dla środowiska.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń są:

- zanieczyszczenia transgraniczne,
- emisje niezorganizowane (głównie z palenisk domowych),
- transport drogowy (stanowiący także istotne źródło hałasu),
- ścieki bytowo – komunalne z obszarów niewłączonych do miejskiego systemu oczyszczania.

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego polega na zwiększeniu stężeń dowolnych substancji lub energii powyżej pewnych wartości progowych oraz na wprowadzeniu do środowiska substancji obcych. Na stan jakości powietrza atmosferycznego na terenie gminy Piechowice ma przede wszystkim wpływ:

- emisja zorganizowana pochodząca ze źródeł punktowych, liniowych i powierzchniowych (przemysł, usługi, lokalne kotłownie, z ogrzewania budynków mieszkalnych tzw. niska emisja),
- emisja niezorganizowana tj. emisja zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych np. spawanie, lakierowanie wykonywane poza obrębem warsztatu czy spalanie na powierzchni ziemi jak wypalanie traw, itp.,

emisja niezorganizowana ze źródeł liniowych i powierzchniowych (komunikacja, drogi, parkingi).

1.1.2. Infrastruktura turystyczna regionu

1.1.2.1. Baza noclegowa

Bazę noclegową w mieście, w 2008 roku stanowiło 28 obiektów, które dysponowały 969 miejscami noclegowymi, w tym: hotele, pokoje gościnne, domy wczasowe, schroniska PTTK i PTSM, agroturystyka. Są to:

- HOTEL *LAS*, ul. Turystyczna 8,
- HOTEL *BAROK*, ul. Jeleniogórska 1,
- *TEATR NASZ*, ul. Kolonijna 27,
- HOTEL *SILESIA*, ul. Mickiewicza 9,
- OSW *KORA*, ul. Sudecka 3,
- OSW *POTOK*, ul. Zawadzkiego 18,
- Pensjonat *ZACISZE*, ul. Kolonijna 35,
- Agroturystyka *Ada*, ul. Piastów 44,
- OW *KOZIOŁKI*, ul. Śnieżna 16,
- OSW *ZIELONE WZGÓRZE*, ul. Kolonijna 2 tel.,
- PTSM *ZŁOTY WIDOK*, ul. Kolonijna 14,
- Apartamenty *MICHAŁKI*, ul. Śnieżna 14a,

- Schronisko *KOCHANÓWKA*, Wodospad Szklarki,
- Ekoturystyka *F. SERNIUK*, ul. Pakoszowska 69,
- Pokoje gościnne *U Jolki*, ul. Żymierskiego 51,
- Villa *CHATKA PUCHATKA*, pl. Wczasowy 5,
- Pokoje gościnne *Dom Zdzisława*, Słowackiego 2a
- Pensjonat *Słoneczko*, ul. Słoneczna 23,
- Pokoje gościnne *Villa Akant*, ul. Słoneczna 12,
- Pokoje gościnne *Michalina*, ul. Kolonijna 22,
- Pokoje gościnne *Mariano*, ul. Sudecka 9
- Pokoje gościnne *Aneta*, ul. Pakoszowska 18
- Pokoje gościnne *"Pod wiszącą skałą"*, ul. Łowiecka 3
- *Bawarka*, Pl. Wczasowy 6
- Agroturystyka *Przystań Górska*, ul. Nadrzeczna 7,
- Pokoje gościnne *Katarzyna Chodor*, Cicha Dolina 8,
- *Leśny Dom*, ul. Sudecka 20
- Pokoje gościnne *U Bazyla*, ul. Żymierskiego 106,

1.1.2.2. Baza gastronomiczna

Baza gastronomiczna jest drugim, obok bazy noclegowej, podstawowym elementem infrastruktury turystycznej. Odwiedzający gminę turyści jak i mieszkańcy mogą korzystać z istniejącej na jej terenie bazy gastronomicznej, do której należą:

- Restauracja *HOTEL LAS*, ul. Turystyczna 8, tel.
- Restauracja *HOTEL BAROK*, ul. Jeleniogórska 1,
- Restauracja *ZAJAZD PIASTÓW*, Parking Piechowice-Piastów,
- Pizzeria *U Bazyla*, ul. Żymierskiego 106,
- Piwiarnia-bar *BOLO*, ul. Żymierskiego,
- Pub *JOKER*, ul. Mickiewicza 2,
- Bar *ZIBI*, ul. Żymierskiego 55,
- Bar *U Jolki*, ul. Żymierskiego 51,
- Bar *KOCHANÓWKA*, Wodospad Szklarki,

1.1.2.3. Baza uzupełniająca (paraturystyczna)

Turystyczna baza uzupełniająca obejmuje szlaki i trasy turystyczne, ośrodki turystyki aktywnej, obiekty sportowo-rekreacyjne, ścieżki edukacyjno - przyrodnicze. Umożliwiają one uprawianie turystyki aktywnej i sportu, zaś dobre zaplecze rekreacyjno-sportowe daje możliwości organizowania ciekawych imprez, nawet o zasięgu ogólnopolskim czy międzynarodowym.

Oprócz aktywnej turystyki, odwiedzający mogą również korzystać z rozrywek kulturalnych które zapewniają:

- „Teatr Nasz” Jadwigi i Tadeusza Kutów ze stałą sceną w Michałowicach,
- „Teatr Cinema” w Michałowicach, gdzie odbywają się warsztaty teatralne i występy okazjonalne.

W gminie Piechowice, znanej w regionie z produkcji szkła kryształowego, znajduje się: Huta Szkła Kryształowego „Julia” ze sklepem firmowym i możliwością zwiedzania niektórych pomieszczeń, „Szkłana Manufaktura” Marcina Zielińskiego, gdzie na żywo można zobaczyć zdobienie i grawerowanie szkła XIX wieczną techniką, grawer szkła M. Sztabińska, huta szkła PPHU B. Bąk, gdzie prezentowane

są prace hutników szkła. W Piechowicach istnieją również średniowieczne ślady huty szkła w „Cichej Dolinie”.

Z obiektów sportowych wymienić należy stadion miejski użytkowany przez Klub Sportowy LECHIA Piechowice, na terenie którego organizowane są zawody sportowe. Również na terenie Piechowic znajduje się hala sportowa, gdzie znajduje się pełnowymiarowe boisko do Piłki Koszykowej, pełnowymiarowe boisko do Piłki Siatkowej, 4 boiska do Badmintona, stoły do tenisa stołowego, boisko do piłki nożnej, sprzęt do Unihokeja oraz sala lustrzana do fitness oraz siłownia. Na terenie gminy Piechowice istnieją również korty tenisowe.

Basen w hotelu „Las” umożliwia wstęp nie tylko gościom hotelowym ale również osobom nie korzystającym z usług hotelu.

1.1.2.4. Dostępność komunikacyjna

1.1.2.4.1. Infrastruktura drogowa

Piechowice położone są przy ważnym szlaku tranzytowym w ciągu drogi krajowej nr 3 prowadzącej z Jakuszyca do Świnoujścia, oraz przy drodze wojewódzkiej nr 366 prowadzącej do Kowar i Karpacza. Droga krajowa, która w obrębie gminy ma długość 11,4 km omija centrum miasta obciążona jest ruchem rzędu 300 pojazdów na godzinę przy 10% udziale pojazdów ciężkich. Droga do Kowar prowadzi ulicą Żymierskiego o długości 3,9 km pełni także funkcję ulicy zbiorczej, obsługującej ruch lokalny i docelowy. Podstawową sieć drogową Piechowic uzupełniają dwie drogi powiatowe; nr 2649D do Michałowic i 2763D przez Pakoszków i Piastów (4,4 km).

1.1.2.4.2. Infrastruktura kolejowa

Przez miasto prowadzi linia kolejowa o znaczeniu lokalnym z Jeleniej Góry w kierunku Szklarskiej Poręby.

1.1.2.4.3. Infrastruktura lotnicza / wodna

Połączenie z lotniskami kraju i Europy zapewnia Gminie Piechowice Międzynarodowy Port Lotniczy we Wrocławiu, odległy około 130 km. Istnieje także możliwość skorzystania z międzynarodowego portu lotniczego w Katowicach, w Pradze (Czechy) oraz w Berlinie (Niemcy).

Na terenie miasta Jelenia Góra znajduje się Aeroklub Jeleniogórski, który powstał w 1946 roku. Posiada Koncesję i Certyfikację na świadczenie usług lotniczych (fotografowanie, przeloty turystyczne, szkolenia lotnicze i szybowcowe oraz wszystkie inne dyscypliny lotnicze). Lotnisko jeleniogórskie posiada trawiastą nawierzchnię i jest przystosowane do przyjmowania małych samolotów osobowych.

1.1.3. Dominujące formy turystyki w regionie

Na to jakie formy turystyki stają się dominujące na danym obszarze wpływa wiele czynników. Najistotniejszymi z nich są uwarunkowania demograficzne, infrastruktura społeczna, infrastruktura techniczna, struktura gospodarcza i uwarunkowania ekonomiczne oraz atrakcyjność oferty danego miejsca.

1.1.3.1. Wielkość i struktura ruchu turystycznego w regionie

Do zilustrowania intensywności ruchu turystycznego w gminie zastosować można następujące wskaźniki:

- funkcji turystycznych Baretje'a (relacja liczby miejsc noclegowych do liczby stałych mieszkańców),
- intensywności ruchu turystycznego według Schneidera (relacja korzystających z noclegów do liczby stałych mieszkańców),
- intensywności ruchu turystycznego według Charvata (relacja udzielonych noclegów do liczby stałych mieszkańców),
- wykorzystania pojemności noclegowej (relacja udzielonych noclegów do liczby miejsc noclegowych),
- gęstości ruchu (relacja korzystających z noclegów do powierzchni w km²),
- gęstości bazy noclegowej (relacja miejsc noclegowych do powierzchni w km²),
- wskaźnik rozwoju bazy noclegowej (relacja miejsc noclegowych do powierzchni w km²).

Wskaźniki dla gminy Piechowice z roku 2007 przedstawiają się następująco:

- funkcji turystycznych Baretje'a – 7,4
- intensywności ruchu turystycznego według Schneidera – 372,3
- intensywności ruchu turystycznego według Charvata – 998,6
- wykorzystania pojemności noclegowej – 134,2
- gęstości ruchu – 559,2
- gęstości bazy noclegowej - 11,2
- wskaźnik rozwoju bazy noclegowej – 50,0

1.1.3.2. Sezonowość ruchu turystycznego w regionie

Gmina Piechowice jest miejscem typowo wypoczynkowym, niemniej jednak napływ turystów obserwuje się przez cały rok. Nasilenie ruchu turystycznego występuje w miesiącach wiosennych i letnich jak również zimowych za sprawą walorów specjalistycznych, imprez kulturalnych w okolicznych miejscowościach i gminach. W okresie letnim więcej osób zwiedza elementy kultury materialnej i duchowej natomiast w porze zimowej turyści zatrzymują się w gminie dzięki bliskości do Szklarskiej Poręby. Martwe sezony dla gminy występują w okresie wczesno wiosennym jak i jesiennym.

1.1.3.3. Modele przyjazdu do regionu

Przyjazd do gminy jest związany przede wszystkim z korzystaniem z walorów specjalistycznych na tym obszarze. Powierzchnia gminy zajmuje 7% powierzchni powiatu, i są to tereny atrakcyjne dla turystyki. Celowe jest podwojenie liczby obiektów służących obsłudze ruchu turystycznego. Do pełnienia tych funkcji szczególnie predestynowane są Michałowice, Górzyniec i górna część Piastowa. Aktualnie jednak większość obiektów turystycznych koncentruje się poza tymi jednostkami (np. hotele Las, Silesia, Uroczysko). Mimo ogólnych trudności w funkcjonowaniu obiektów turystycznych w wielu regionach kraju, w Piechowicach zwiększa się liczba korzystających z bazy noclegowej (20,2 tys. osób, stanowi 6% osób korzystających z noclegów w powiecie jeleniogórskim), a udział cudzoziemców osiąga 21%. (na całym Dolnym Śląsku – 20%).

1.1.3.4. Postrzeganie regionu

Gmina Piechowice postrzegana jest jako atrakcyjna pod względem turystycznym, ma na to wpływ atrakcyjność przyrodniczo – krajobrazowa miasta, położenie przy

ważnym ciągu komunikacyjnym i w sąsiedztwie granicy państwa oraz dobrze rozwinięta i zróżnicowana baza ekonomiczna stwarzają dobre warunki dla rozwoju sfery gospodarczej. Jednostki strukturalne o rolniczym charakterze mają wyraźne predyspozycje dla rozwoju funkcji agro – i ekoturystyki.

Jednak bliskie sąsiedztwo Szklarskiej Poręby – stanowi istotną konkurencję w branży turystycznej i wymaga tworzenia szczególnie atrakcyjnej, bogatej oferty. Również funkcja turystyczna, dla której rozwoju obszar posiada zdecydowane predyspozycje, narażona jest na znaczne wahania koniunktury i sezonowość, co podnosi ryzyko inwestowania w tym sektorze. Znaczna powierzchnia obszarów chronionych wiąże się z ograniczeniami w ich użytkowaniu i krępuje rozwój infrastruktury turystycznej.

Aby ulepszyć wizerunek gminy należy podejmować przedsięwzięcia podwyższające atrakcyjność turystyczną gminy. Winny być to działania zamierzające do zachowania i podkreślenia specyfiki obszaru:

- poprawa atrakcyjności wizualnej,
- sanacja istniejących oraz wyznaczanie nowych szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych i rowerowych wraz z towarzyszącymi urządzeniami (parkingi, miejsca biwakowe, punkty widokowe, system informacji wizualnej),
- realizacja promocja unikalnych atrakcji turystycznych, kulturalnych i dydaktycznych z wykorzystaniem istniejących zasobów (np. Cicha Dolina, łąki w Górzyńcu),
- tworzenie warunków dla rozwoju masowych i specjalistycznych form turystyki i sportu,
- rozwój zróżnicowanej bazy pobytowej z rozbudowaną infrastrukturą sportową i rozrywkową,
- rozwój agro- i ekoturystyki,
- rozwój kontaktów trans granicznych.

1.1.3.5. Struktura społeczno – ekonomiczna odwiedzających region

Struktura społeczno-ekonomiczna stanowi zespół uwarunkowań rozwoju turystyki na danym obszarze. Popyt na usługi turystyczne uzależniony jest w znacznym stopniu od wieku, płci, poziomu edukacji i wychowania oraz zasobności społeczeństwa.

Gminę Piechowice charakteryzuje zróżnicowana struktura turystów, są to zarówno osoby młode jak i starsze, płeć także nie gra istotnej roli. W zależności od wieku osoby odwiedzające gminę preferują różne formy rozrywki, które mają miejsce nie tylko w samej gminie ale również w okolicznych miejscowościach. Osoby młodsze częściej zainteresowane są imprezami kulturalnymi (np. artystycznymi, filmowymi i teatralnymi) oraz masowymi. Osoby w średnim wieku również najczęściej wybierają imprezy masowe i artystyczne, natomiast osoby starsze najbardziej zainteresowane są poznawaniem historii i architektury.

Poziom wykształcenia również ma wpływ na wybór uczestnictwa w konkretnej imprezie czy formę spędzania czasu. I tak, osoby z wykształceniem niższym niż średnie najczęściej uczestniczą w imprezach masowych. Osoby z wykształceniem średnim również wybierają imprezy masowe, ale także imprezy artystyczne oraz turystykę krajoznawczą. Osoby z wyższym wykształceniem preferują przede wszystkim imprezy artystyczne.

WNIOSKI:

- Ciekawe położenie gminy,
- Bogate walory przyrodnicze i krajoznawcze,
- Liczne imprezy oraz inne rozrywki kulturalne są zachętą do przyjazdu,
- Atrakcyjne miejsce do uprawiania różnych form turystyki,
- Bogata fauna i flora gminy,
- Dobre zaplecze rekreacyjno – sportowe,
- Dobre połączenie komunikacyjne z gminą poprzez infrastrukturę drogową i kolejową,
- Sezonowość przyjazdu turystów – najczęściej w okresach letnich i zimowych,